

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 4. jula 2017. godine
Ref. br.:AGJ 1101/17

PRESUDA

u

slučaju br. KI81/16

Podnosilac

Valdet Nikçi

**Ocena ustavnosti
rešenja Ac. br. 949/16 Apelacionog suda
od 20. aprila 2016. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërzhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija.

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Valdet Nikçi iz Peći (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava rešenje Ac. br. 949/16 Apelacionog suda od 20. aprila 2016. godine, kojim je odbijena, kao neosnovana, žalba podnosioca zahteva i usvojeno rešenje C. br. 1022/15 Osnovnog suda u Peći od 8. februara 2016. godine o obustavi postupka u njegovom parničnom slučaju.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene odluke, kojom su navodno povređena prava i slobode podnosioca zahteva garantovane članom 21. [Opšta načela], članom 24. [Jednakost pred zakonom], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i članom 32. [Pravo na pravno sredstvo] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon), i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 20. maja 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 14. juna 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Roberta Carolana za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Bekim Sejdiu.
7. Dana 2. novembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Almira Rodriguesa za sudiju izvestioca umesto sudije Roberta Carolana koji je podneo ostavku 9. septembra 2016. godine. Predsednica Arta Rama-Hajrizi je takođe imenovala sebe za sudiju u Veću za razmatranje umesto sudije Almira Rodriguesa.
8. Dana 21. novembra 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Apelacionom sudu.
9. Dana 1. decembra 2016. godine, Sud je obavestio Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: KAP) o registraciji zahteva, pozivajući je da podnese komentare u roku od 7 dana od prijema dopisa.
10. Dana 12. decembra 2016. godine, KAP je dostavio komentare u vezi sa zahtevom.
11. Dana 14. decembra 2016. godine, Sud je odlučio da odloži razmatranje zahteva.

12. Dana 31. maja 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o prihvatljivosti zahteva i utvrđivanje povrede Ustava.

Pregled činjenica

A. Inicijalni postupak

13. Podnosilac zahteva je bio zaposlen u društvenom preduzeću „Fabrika metalnih konstrukcija“ (bivša „UTVA“) u Peći (u daljem tekstu: FMK), koje mu navodno nije isplatilo mesečne lične dohotke za period od 1. juna 1995. godine do 31. marta 1997. godine.
14. Dana 27. maja 1997. godine, podnosilac zahteva, koji predstavlja druge kolege, je podneo tužbu Opštinskom sudu u Peći protiv FMK-a, tražeći isplatu njihovih neisplaćenih ličnih dohodaka.
15. Dana 27. oktobra 2004. godine, Opštinski sud je (presuda C. br. 133/03) usvojio tužbu podnosioca zahteva i obavezao FMK da isplati neplaćene mesečne lične dohotke od 1. juna 1995. godine do 31. marta 1999. godine. Opštinski sud *“[...] je utvrdio da precizirani tužbeni zahtevi imaju pravnu osnovu i kao takve sud ih je odobrio kao osnovane”*.
16. Dana 16. februara 2005. godine, KPA je preko državnog javnog tužioca podnela Vrhovnom sudu zahtev za zaštitu zakonitosti protiv presude Opštinskog suda, zbog *“suštinskih povreda odredbi parničkog postupka i uredbe br. 12/2002 „O osnivanju Kosovske povereničke agencije“*.
17. Dana 22. marta 2005. godine, Vrhovni sud je (presuda Mlc. br. 2/2005) odbio, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti, sa obrazloženjem da *“Opštinski sud u Peći ima nadležnost da odlučuje o tužbi shodno Zakonu o redovnim sudovima (21/1978), da je tačno utvrdio činjenice i primenio proceduralno i materijalno pravo”*.
18. Pored toga, Vrhovni sud je ocenio argumente zahteva za zaštitu zakonitosti i utvrdio da *“opštinski sudovi, između ostalog, imaju nadležnost da sude sporove u vezi sa imovinsko pravnim zahtevima,” (...)* Tužena [FMK] ima svojstvo pravnog lica, zato navodi da ona, kao tužena, nije mogla da učestvuje u postupku su neosnovani”; (...)*“Iz ove odredbe (član 29 te Uredbe 12/2002) je jasno da svaka tužba koja se predoči nakon stupanja na snagu ove Uredbe treba da se podvrgne pravilima predviđenih ovom odredbom, ali pošto su tužioci podneli tužbu pre stupanja na snagu ove Uredbe, i kaznje u zahtevu za zaštitu zakonitosti da je pobijena presuda doneta sa povredom ove odredbe, nije osnovana”*.

B. Ponavljanje postupka

19. U periodu 2010-2014. godine, Kosovska agencija za privatizaciju (u daljem tekstu: KAP), pravni naslednik KPA, je podnela dva zahteva za ponavljanje postupka o zahtevu podnosioca preko dva paralelna postupka: (A) prvi

postupak pred Žalbenim većem Posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Žalbeno veće) i (B) drugi postupak pred Okružnim i Vrhovnim sudovima.

B1. Pred Posebnom komorom Vrhovnog suda

20. Dana 10. januara 2011. godine, KAP je podnela Žalbenom veću zahtev za ponovno suđenje u slučaju Opštinskog suda C. br. 133/03 (presuda C. br. 133/03 od 27. oktobra 2004. godine), na osnovu člana 421, stavovi 3 i 9 Zakona SFRJ o parničnom postupku (ZPP). KAP je tvrdila da je Opštinski sud trebao da odbije nadležnost da odlučuje o zahtevu, s obzirom da je podnet protiv FMK-a, društvenog preduzeća (DP) koje je pod upravom Kosovske povereničke agencije (KPA), kasnije KAP-a.
21. Dana 3. marta 2011. godine, Žalbeno veće je (odluka SCPL-11-0001) prenelo zahtev za ponovno suđenje Sudskom veću Posebne komore kako bi preuzelo slučaj iz nadležnosti redovnih sudova u skladu sa članom 16. Administrativnog naređenja UNMIK-a 2008/6.
22. Dana 4. decembra 2013. godine, Specijalizovano veće Posebne komore je (pravni naslednik Sudskog veća) odbilo (odluka SR-11-0001) zahtev KAP-a za ponovno suđenje. Specijalizovano veće je obrazložio da je, bez obzira na to da li je Opštinski sud bio nadležan za slučaj u to vreme, odluka Opštinskog suda (presuda C. br. 133/03 od 27.10.2004. godine) je postala pravosnažna i obavezujuća (*res judicata*), jer nije izjavljena nijedna žalba protiv te odluke. Specijalizovano veće je smatralo da je ova odluka u skladu sa principom pravne sigurnosti i zaključilo je sledeće:

“U predmetu o kojem je ovde reč [KAP] nije istakla prigovor nenadležnosti u toku postupka pred Opštinskim sudom u Peći i, pored toga, nije izjavio žalbu na presudu od 27. oktobra 2004. godine, koju je primio dana 16. decembra 2004. godine. U skladu s napred navedenim argumentima o pravnom statusu DP-a pod upravom KAP, činjenica da Opštinski sud nije uključio [KAP] u postupak ne menja činjenicu [da] je presuda postala pravosnažna.

Presuda Opštinskog suda u Peći shodno tome neće da bude predmet daljeg preispitivanja od strane Posebne komore”.

B2. Pred Okružnim i Vrhovnim sudovima

23. Dana 30. aprila 2010. godine, KAP je podnela zahtev prvom stepenu Okružnog suda u Peći za ponavljanje postupka u vezi sa slučajem C. br. 133/03, koji je odlučen od strane Opštinskog suda 27. oktobra 2004. godine.
24. Dana 22. novembra 2010. godine, prvi stepen Okružnog suda je (odluka Ac. br. 390/2010) odbacio, kao zastareo, zahtev za ponavljanje postupka, s obzirom da je rok od 5 (pet) godina istekao.

25. KAP je izjavila žalbu drugom stepenu Okružnog suda, zbog povrede Zakona o parničnom postupku i pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja.
26. Dana 21. marta 2011. godine, drugi stepen Okružnog suda je (odluka K Ac. br. 4/10) ukinuo odluku prvog stepena Okružnog suda i vratio slučaj prvom stepenu Okružnog suda na ponovno razmatranje i ponovno suđenje. Navedena odluka se specifično odnosi na to da se regularnost ožalbene odluke *“ne može proceniti, jer je u slučaju odlučivanja (prvi stepen) Okružni sud pogrešno primenio odredbu člana 196 u vezi sa članom 237.2 ZPP-a, jer, u predlogu u vezi sa zahtevom za ponavljanje postupka, navodi predstavnika KAP-a su bili da prilikom odlučivanja na zaslužan način je bilo povrede člana 421 stav 3 ZPP-a, zato što je u postupku kao tužioc ili tuženi učestvovala osoba koja nije mogla da bude stranka u postupku ili stranku koja je pravno lice nije zastupalo ovlašćeno lice. Pošto je ovaj navod bio u predlogu za ponavljanje postupka onda je sud trebao da proceni ovo pitanje“*
27. Dana 20. aprila 2011. godine, prvi stepen Okružnog suda je (odluka AC. br. 141/2011) poništio prvobitnu presudu (C br. 133/03 od 27. oktobra 2004. godine) Opštinskog suda i dozvolio ponavljanje postupka.
28. Dana 3. jula 2011. godine, podnosilac je podneo Vrhovnom sudu zahtev za reviziju navedene odluke *“zbog bitnih povreda odredaba ZPP-a”*.
29. Podnosilac zahteva, naime, tvrdi u svom zahtevu za reviziju da je KPA *“bila obaveštena u vezi sa tim (...) da je u toku spor u Opštinskom sudu u Peći (...). Ovo obaveštenje je obavljeno dana 10.05.2004. god., u 11:20 časova,”; (...)* *“protiv ove presude nije uopšte podneta žalba tako da je ista postala pravosnažna”; (...)* *“Vrhovni sud Kosova je [presuda Mlc. br. 2/2005 od 22. marta 2005. godine] dao odgovor u vezi sumnje (...) da li je u pitanju stvar legitimiteta tužene stranke ili ne i da li su izvršene povrede odredbi člana 29 Uredbe UNMIK-a 12/2002”; (...)* *“prvostepeni sud je odlučio za tužbu protiv preduzeća Fabrika metalnih konstrukcija [FMK] u Peći, a ne protiv Agencije”*.
30. Dana 3. aprila 2014. godine, Vrhovni sud je (odluka Rev. br. 21/2014) odbacio, kao neprihvatljiv, zahtev podnosioca za reviziju.

C. Otvaranje i obustava postupaka

31. Kao posledica usvajanja ponavljanja postupka od strane prvog stepena Okružnog suda, Osnovni sud u Peći je (pravni naslednik Opštinskog suda u Peći na osnovu novog Zakona o sudovima, koji je stupio na snagu 1. januara 2013. godine) počeo da razmatra slučaj, koji je sada registrovan u Osnovnom sudu pod brojem C. br. 254/11.
32. Dana 2. juna 2014. godine, KAP je tražila od Osnovnog suda *da “prekine sve sudske postupke (...) uključujući i sednicu [8. jula 2014. godine u 10:00 časova] sudske stvari C. br. 254/11 od 08.07.2014. godine”,* jer će se prema Zakonu 03/L-067 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju, primenjiv u to vreme, svi postupci koji se tiču društvenog preduzeća u postupku likvidacije obustaviti.

33. Dana 23. jula 2014. godine, podnosilac je podneo zahtev KI121/14 Ustavnom sudu, tvrdeći, *inter alia*, povredu prava na pravično suđenje zbog različitih suštinskih odluka Vrhovnog suda i Okružnog suda. Osnovni sud je obavešten o registraciji zahteva KI121/14.
34. Dana 3. septembra 2014. godine, Osnovni sud je obustavio parnični postupak “*na neodređeno vreme i datum sledećeg ročišta će biti zakazan nakon što Ustavni sud odluči o zakonitosti odluke Vrhovnog suda [...]*”.
35. Dana 8. septembra 2015. godine, Ustavni sud je, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 47.2. Zakona i pravilom 36 (1) (a) Poslovnika, proglasio zahtev KI121/14 neprihvatljivim, jer podnosilac zahteva još uvek nije iscrpeo sva pravna sredstva.
36. Nakon odluke Ustavnog suda, Osnovni sud je nastavio sa razmatranjem parničnog postupka.
37. Dana 8 februara 2016. godine, Osnovni sud je (odluka C. br. 1022/15) obustavio razmatranje parničnog postupka u slučaju C. br. 254/11 koji čeka na okončanje postupka likvidacije FMK-a. Osnovni sud je obrazložio sledeće:

“Prema odredbama člana 10 stav 1 i dodatku Zakona br. 04/L-034 za Kosovsku agenciju za privatizaciju se predviđa da svaka sudska, upravna ili arbitražna radnja, postupak ili akt koji uključuje ili je protiv nekog preduzeća (ili bile koje njegove aktive) koje je predmet odluke o likvidaciji obustavlja se po podnošenju, od strane organa za likvidaciju, obaveštenja o likvidaciji relevantnom sudu, javnom organu ili arbitražnom sudu.

(...)

Zato is gore navedenih razloga a osnivajući se na gore navedene odredbe pošto je Fabrika metalnih konstrukcija u Peći, u likvidaciji još od 16.11.2007. god., na osnovu odluke borda Kosovske povereničke agencije od 01.11.2007. god., sud je odlučio da obustavi postupak u ovoj parničnoj stvari”.

38. Podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu, tvrdeći “*bitnu povredu pravila parničnog postupka, pogrešnu i nepotpunu primenu činjeničnog stanja, pogrešnu primenu materijalnog prava*”.
39. Dana 20. aprila 2016. godine, Apelacioni sud je (rešenje Ac. br. 949/16) odbacio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i usvojio odluku Osnovnog suda od 8. februara 2016. godine.
40. Pored toga, Apelacioni sud je potvrdio da je presuda C. br. 133/03 Opštinskog suda od 27. oktobra 2004. godine “*dobila oblik pravosnažnosti dana 28.12.2004. godine*”. Sud je u nastavku potvrdio da “*Okružni sud u Peći, rešenjem Ac. br. 141/2011 od 20.04.2011. god. dozvoljava ponavljanje postupka okončanog pravosnažnom presudom Opštinskog suda u Peći CP. Br. 133/03 do 27.10.2004. god. i presuda se poništava*”.

Navodi podnosioca

41. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu odlukama redovnih sudova, odnosno Apelacionog suda (odluka Ac. br. 949/16), povređena prava garantovana članom 21. [Opšta načela], članom 24. [Jednakost pred zakonom], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i članom 32. [Pravo na pravno sredstvo] Ustava.
42. Podnosilac zahteva prvenstveno tvrdi da ga je Apelacioni sud, obustavljanjem parničnog postupka do okončanja postupka likvidacije FMK-a, efektivno sprečio da ikada dobije konačnu odluku o svom zahtevu.
43. Pored toga, po rečima podnosioca zahteva *“Ovo je konačni postupak, jer nakon okončanja likvidacionog postupka, ovo preduzeće više neće postojati, i neće imati za šta da se razmatra., kao što glasi narodna poslovice „Od mrtvog čoveka više nije ostalo sreće“.*
44. Pored toga, podnosilac zahteva traži da Sud *„ustanovi zakonitost i ustavnost“* odluka donetim u njegovom slučaju i, odnosno *„da li je Osnovni sud u Peći [odluka C. br. 1022/15 od 8. februara 2016. godine] pravedno odlučio kada je obustavio postupak iz razloga jer se preduzeće nalazi u postupku likvidacije, a da je bilo u postupku likvidacije i kada je prihvaćen predlog za ponavljanje postupka, kao i kada je Apelacioni sud [odluka Ac. br. 949/16 od 20. aprila 2016. godine] odbio žalbu i potvrdio rešenje C. br. 1022/15.“*
45. Na kraju, podnosilac zahteva traži konačnu odluku o isplati neisplaćenih ličnih dohodaka. Osporena odluka kojom se navodno obustavlja postupak *sine die*, čini konačnu isplatu skoro nedostižnom i negira pravo podnosiocu zahteva na konačnu odluku.

Prihvatljivost zahteva

46. Sud se poziva na član 46. [Prihvatljivost], koji propisuje:

Ustavni sud prima i procesira podneske podnešene na osnovu člana 113, stava 7 Ustava Republike Kosovo, ukoliko utvrdi da su ispunjeni zakonski uslovi.

47. Stoga, Sud prvo ocenjuje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane Ustavom, dalje precizirane u Zakonu i utvrđene u Poslovniku.
48. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:

*1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.
[...]*

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.

49. Sud se poziva i na članove 47. 48. i 49, Zakona, koji propisuju sledeće:

Član 47. [Individualni zahtevi]

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva.

Član 48. [Tačnost podneska]

Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.

Član 49. [Rokovi]

Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku.

50. Sud se u nastavku poziva na pravilo 36 (1) (b) Poslovnika, koje propisuje:

(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

[...]

b) samo ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke.

51. Sud primećuje da je podnosilac podneo zahtev 20. maja 2016. godine, osporavajući odluku Apelacionog suda od 20. aprila 2016. godine, kojom je konačno obustavljen postupak u kojem je on tužilac i kojom su mu navodno povređena prava na jednakost pred zakonom, na pravično i nepristrasno suđenje i na pravna sredstva.
52. Sud smatra da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, da je iscrpeo sva pravna sredstva predviđena zakonom, da je podneo zahtev u propisanom roku od četiri 4 (meseca), da je precizno razjasnio koja su prava navodno povređena i precizirao je konkretan akt javnog organ koji osporava.
53. Stoga, Sud u skladu sa članom 46. Zakona, utvrđuje da je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti utvrđene Ustavom, dalje predviđene Zakonom i propisane Poslovníkom.
54. Shodno tome, zahtev podnosioca je prihvatljiv i Sud će sada oceniti suštinske pravne aspekte njegovog zahteva.

Suštinsko pravni aspekti zahteva

55. Sud podseća da podnosilac zahteva navodi povredu (i) njegovih prava na pravičnu i nepristrasnu raspravu u razumnom roku i (ii) na pravna sredstva. Podnosilac zahteva takođe tvrdi da su mu povređena (iii) njegova prava na jednakost pred zakonom i opsta načela Ustava.

(i) Navodna povreda prava na pravičnu i nepristrasnu javnu raspravu u razumnom roku

56. Sud takodje ponavlja da podnosilac zahteva tvrdi da mu je rešenjem Ac. br. 949/16 Apelacionog suda od 20. aprila 2016. godine povređeno pravo na pravovremenu pravosnažnu sudsku odluku, usvajanjem odluke Osnovnog suda o obustavljanju razmatranja parničnih postupaka do nepredviđenog okončanja postupka likvidacije FMK-a.
57. Sud primećuje da Apelacioni sud nije uspeo da precizira datum za period obustave postupka, a ni bilo koji predvidljivi indikativni datum za okončanje postupka likvidacije FMK-a.
58. Pored toga, Sud primećuje da su odluke Apelacionog suda i Osnovnog suda zasnovane na stavu 1, člana 10. [Obustava radnji] Aneksa o Zakonu br. 04/L-034 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju. Ova odredba propisuje:

“1. Svaka sudska, upravna ili arbitražna radnja, postupak ili akt koji uključuje ili je protiv nekog preduzeća (ili bile koje njegove aktive) koje je predmet odluke o likvidaciji obustavlja se po podnošenju, od strane organa za likvidaciju, obaveštenja o likvidaciji relevantnom sudu, javnom organu ili arbitražnom sudu.”

59. Sud podseća da je, 4. decembra 2013. godine, Specijalizovano veće Posebne komore (odluka SR-11-0001) odlučilo da je o prvobitnom zahtevu podnosioca za isplatu njegovih neisplaćenih ličnih dohodaka odlučeno u poslednjem stepenu od strane Opštinskog suda u Peći u presudi C. br. 133/03) od 27. oktobra 2004. godine. Prema Specijalizovanu veću, ova presuda je konačna i obavezujuća i postala je *res judicata*. Specijalizovano veće je u nastavku zaključilo da „presuda Opštinskog suda u Peći/Pejë stoga neće biti predmet daljeg razmatranja od strane Posebne komore”.
60. Sud podseća da je, 20. aprila 2011. godine, Okružni sud (odluka AC. br. 141/2011) odlučio da poništi presudu Opštinskog suda od 27. oktobra 2004. godine i dozvolio ponavljanje postupka. Shodno tome, Osnovni sud je ponovo otvorio postupak o zahtevu podnosioca.
61. Sud smatra da konačna odluka o dugogodišnjem zahtevu podnosioca za isplatu neisplaćenih ličnih dohodaka još uvek nije okončana. U stvari, parnični postupak o ovom zahtevu je ponovo otvoren, a zatim obustavljen od strane Osnovnog suda čekajući na okončanje postupka likvidacije FMK-a. Ta obustava je potvrđena osporenom odlukom Apelacionog suda.

62. Sud se poziva na član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, koji u drugom stavu propisuje:
- 2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama [...] u razumnom roku [...].*
63. Sud se poziva i na stav 1 člana 6 [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: ESLjP), koji propisuje:
- 1. Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama [...], ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku [...].*
64. Sud ponavlja da u skladu sa članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava “*Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava.*”
65. U tom smislu, Sud podseća da je Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLjP) tumačio delokrug primene člana 6 (1) EKLjP da bi se obezbedilo da barem zahtevi koji se isključivo odnose na ekonomska prava, kao što su zahtevi za lične dohotke ili „isključivo ekonomski zahtevi“, budu u okviru značenja „građanska prava i obaveze“ (vidi: *mutatis mutandis*, presuda ESLjP slučaj od 19. aprila 2007. godine, br. 63235/00, *Vilho Eskelin i drugi protiv Finske*, stav 45).
66. Prema tome, Sud smatra da zahtev podnosioca za isplatu neisplaćenih ličnih dohodaka spada u okvir „građanskih prava i obaveza“ u smislu člana 6 (1) EKLjP i člana 31 (2) Ustava.
67. Stoga, Sud nalazi da su parnični postupci po zahtevu podnosioca „direktno odlučujući“ za utvrđivanje njegovog građanskog prava na isplatu neisplaćenih ličnih dohodaka u smislu člana 6 (1) EKLjP i člana 31 (2) Ustava (vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLjP, br. 2614/65, *Ringeisen protiv Austrije*, od 16. jula 1971. godine stav 94).
68. Sud primećuje da se zahtev podnosioca, pre svega, odnosi na obustavu postupaka o njegovom građanskom zahtevu, koji su počeli 27. maja 1997. godine i odloženi 20. aprila 2016. godine, čekajući na okončanje procesa likvidacije FMK-a, bez ikakvog jasnog datuma za okončanje svih ovih procesa.
69. S tim u vezi, Sud primećuje da je Ustav stupio na snagu 15. juna 2008. godine.
70. Sud takođe primećuje da je period koji treba uzeti u obzir za ove postupke počeo onog dana kada je Ustav stupio na snagu, iako je podnosilac zahteva podneo tužbu Opštinskom sudu 1997. godine a končana odluka je navodno doneta 2004. godine.
71. Sud dalje primećuje da, slično kao ESLjP, Sud nema nadležnost da analizira pravno svojstvo odluka redovnih sudova. Međutim, Sud smatra da, pošto je vraćanje slučajeva na ponovno otvaranje obično naloženo kao rezultat ranije

počinjenih grešaka, ponavljanje takvih naloga u jednoj grupi postupaka može otkriti ozbiljan nedostatak u sudskom sistemu (vidi: slučaj ESLjP, *Wierciszewska protiv Poljske*, br. 41431/98, stav 46, presuda od 25. novembra 2003. godine; *Šilc protiv Slovenije*, br. 45936/99, presuda od 29. juna 2006. godine, stav 32).

72. Sud smatra da je postupak u stvari okončan na dan kada je Ustav stupio na snagu. Dodatni sudski postupci koji su usledili nakon što je Ustav stupio na snagu su se isključivo bavili zahtevom KAP-a za ponovno otvaranje slučaja, a zatim za naknadnu obustavu slučaja.
73. Ovi dodatni postupci su počeli 30. aprila 2010. godine. Oni su uključivali postupke pred tri odvojena stepena Okružnog suda, pred dva stepena Posebne komore Vrhovnog suda, pred jednim stepenom Vrhovnog suda u reviziji, iniciranje ponovnog postupka pred Osnovnim sudom i odluka Apelacionog suda 20 aprila 2016. godine.
74. Sud primećuje da su u periodu od 9 (devet) godina redovni sudovi sproveli postupke u različitim i odvojenim stepenima. Iako, po toj osnovi, sam Sud smatra da KPA/KAP i redovni sudovi nisu uspeali da obrade slučaj podnosioca zahteva sa osvrtom na glavna pitanja, da sa dužnom pažnjom reše ta pitanja i efikasno postignu cilj postupka.
75. Sud podseća da član 1. [Pravni status] Uredbe br. 2002/12 utvrđuje da se KPA "osniva kao nezavisno telo shodno članu 11.2 Ustavnog okvira". Takođe, član 5. [Uspostavljanje i pravni status] Zakona br. 03/L-067 utvrđuje da je KAP "ustanovljena kao jedno nezavisno javno telo koje je dužno da obavlja svoje funkcije i odgovornosti potpuno samostalno. (...) Agencija je uspostavljena kao naslednik Kosovske povereničke agencije koja je regulisana prema UNMIK-ovoj Uredbi 2002/12".
76. U stvari, Sud primećuje da je u početku KPA, a kasnije KAP, u 2005. godini i 2. juna 2014. godine tražila prekid i/ili obustavu parničnih postupaka na osnovu činjenice da se FMK nalazi u procesu likvidacije.
77. Pored toga, Sud primećuje da KPA nije uložila žalbu na presudu C. br. 133/03 Opštinskog suda od 27. oktobra 2004. godine. Međutim, ona je podstakla državnog tužioca da podnese zahtev za zaštitu zakonitosti. Jedan osnov za zahtev je bio da „Posebna komora ima isključivu nadležnost za sve tužbe protiv Agencije“ (član 30. Uredbe br. 12/2002 o osnivanju Kosovske povereničke agencije). Zahtev za zaštitu zakonitosti je odbijen, kao neosnovan, od strane Vrhovnog suda 22. marta 2005. godine.
78. Sud takođe primećuje da je, 30. aprila 2010. godine, KAP podnela prvom stepenu Okružnog suda zahtev za ponavljanje postupka u vezi sa slučajem C. br. 133/03 o kojem je odlučio Opštinski sud 27. oktobra 2004. godine. Zahtev za ponavljanje je bio zasnovan na postojanju postupka likvidacije FMK-a, koji je navodno počeo 13. oktobra 2007. godine. Dana 20. aprila 2011. godine, prvi stepen Okružnog suda je (odluka AC. br. 141/2011) poništio prvobitnu presudu

C br. 133/03 od 27. oktobra 2004. godine Opštinskog suda i dozvolio ponavljanje postupka.

79. Sud u nastavku opaža da je, 10. januara 2011. godine, KAP podnela Posebnoj komori zahtev za ponavljanje postupka po zahtevu podnosioca (C br. 133/03 od 27. oktobra 2004. godine), tvrdeći da je Opštinski sud trebao da odbije nadležnost da odlučuje o zahtevu, jer je stvar bila u isključivoj nadležnosti Posebne komore s obzirom da je podneta protiv FMK-a, DP. Dana 4. decembra 2013. godine, Specijalizovano veće je utvrdilo da je presuda C. br. 133/03 Opštinskog suda od 27.10.2004. godine postala pravosnažna i obavezujuća (*res judicata*). Pored toga, Specijalizovano veće je utvrdilo da odsustvo procesnog uplitanja Agencije (KPA) u slučaju C. br. 133/03 nije prepreka za pravosnažnost presude i pravosnažna presuda u slučaju u kojem je samo DP ili Agencija bila strana je obavezujuća presuda za obe, i za DP i za Agenciju.
80. Međutim, Sud spaja hronologiju proceduralnih inicijativa sprovedenih od strane KAP-a kao što sledi.
81. Dana 30. aprila 2010. godine, KAP je podnela prvom stepenu Okružnog suda zahtev za ponavljanje postupka. Dana 22. novembra 2010. godine, Okružni sud je odbacio, kao zastareo, zahtev za ponavljanje postupka. KAP je uložila žalbu. Dana 21. marta 2011. godine, drugi stepen Okružnog suda je ukinuo prvostepenu odluku Okružnog suda i vratio predmet na ponovno suđenje. Dana 20. aprila 2011. godine, prvi stepeni Okružnog suda je poništio prvobitnu presudu Opštinskog suda i dozvolio ponavljanje postupka. Podnosilac zahteva je izjavio reviziju. Dana 3. aprila 2014. godine, Vrhovni sud je odbio reviziju.
82. Dana 10. januara 2011. godine, KAP je podnela Žalbenom veću Posebne komore zahtev za ponavljanje postupka u slučaju Opštinskog suda. Dana 4. decembra 2013. godine, Specijalizovano veće Posebne komore je odbacio zahtev KAP-a.
83. Pre ove dve grupe činjenica, Sud primećuje da je KAP podnela svoj zahtev Okružnom sudu 30. aprila 2010. godine; sličan zahtev je podnet Posebnoj komori 10. januara 2011. godine. KAP je dobila odluku o svom zahtevu koji je podnet Okružnom sudu 3. aprila 2014. godine; odluka o njenom zahtevu podnetim Posebnoj komori je doneta 4. decembra 2013. godine.
84. Sud zaključuje da je negde između 10. januara 2011. godine i 4. decembra 2013. godine, KAP delovala istovremeno u Okružnom i Vrhovnom sudu, s jedne strane, i u Posebnoj komori, s druge strane.
85. Sud smatra da ponašanje KAP-a ne doprinosi jasnoći, transparentnosti i efikasnosti i efektivnosti slučaja.
86. Pored toga, Sud primećuje da je do aprila 2014. godine Osnovni sud počeo da razmatra novo-otvoreni slučaj. Međutim, 2. juna 2014. godine, KAP je tražila obustavu postupka. Dana 8. februara 2016. godine, Osnovni sud je obustavio slučaj do okončanja postupka likvidacije FMK-a. Kao što je gore navedeno, Osnovni sud je zasnovao svoju odluku na članu 10, stav 1 Aneksa Zakona br.

04/L-034 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju i ta odluka je potvrđena 20. aprila 2016. godine od strane Apelacionog suda.

87. Sud smatra da su KPA/KAP nekako uporno održale nedosledno, ambivalentno i nepravilno proceduralno ponašanje, kada su, s jedne strane, tražile ponavljanje postupka pred Posebnom komorom Vrhovnog suda, jer je postupak likvidacije počeo i predmetna stvar je bila u isključivoj nadležnosti Posebne komore; a, sa druge strane, su tražile ponavljanje postupka pred redovnim sudovima, jer je postupak likvidacije bio u toku i predmetna stvar je takođe (sada više nije isključiva nadležnost Posebne komore) bila u nadležnosti redovnih sudova. Odmah nakon dobijanja ponavljanja postupka, KAP je tražila obustavu slučaja sve dok se postupak likvidacije ne okonča.
88. Sud ponovo podseća da podnosilac zahteva tvrdi da ga je sa neodređenom obustavom postupka, Apelacioni sud sprečio da dobije konačnu odluku o svom zahtevu za neisplaćene lične dohotke.
89. U tom smislu, Sud primećuje da je Vrhovni sud (Rev. 21/2014) priznao činjenicu da je *“rešenjem Okružnog suda u Peći, Ac. br. 141/2011 od 20.04.2011. godine, dozvoljeno ponavljanje postupka okončanog pravosnažnom presudom Opštinskog suda u Peći C. br. 133/03 od 27.10.2004. godine”*.
90. Sud takođe primećuje da je Apelacioni sud (AC. br. 949/16) priznao da *“zahtevom KPA od 06.07.2004. god. podnetim predsedniku Opštinskog suda u Peći, je traženo da se obustavi sudski postupak pošto je za ovu stvar bila nadležna Posebna komora Vrhovnog suda Kosova”; (...)* *“Ova presuda [C. br. 133/2003 Opštinskog suda u Peći od 27. oktobra 2004. godine] je dobila oblik pravosnažnosti dana 28.12.2004. godine”; (...)* *“Posebna komora Vrhovnog suda je rešenjem SR – 11 – 0001 donela odluku da je predlog za povlačenje predmeta C. br. 133/03 od Opštinskog suda u Peći u Posebnu komoru, odbijen”; (...)* *“Dana 27.06.2011. god., KAP je ponovo predočio zahtev za obustavu sudskog postupka u ovoj stvari, zbog toga što se preduzeće nalazi u procesu likvidacije”*.
91. Sud smatra da su redovni sudovi izgleda ignorisali i zanemarili u suštini odluku Specijalizovanog veća Posebne komore od 4. decembra 2013. godine i druge aspekte činjenica i zakona koji su bili relevantni za njihove efikasne odluke.
92. Sud uzima u obzir da je ESLjP imao u vidu princip ispravnog sprovođenja pravde, naime, da su redovni sudovi obavezni da pravilno postupaju sa slučajevima koji se nalaze pred njima (vidi: *mutatis mutandis*, ESLjP slučaj *Boddaert protiv Belgije*, br. 65/1991/317/389, presuda od 12. oktobra 1992. godine, stav 39).
93. Sud podseća da je ESLjP ponovio da je *“dužnost država ugovornica organizovati svoje pravne sastave na takav način da njihovi sudovi mogu svakome garantovati pravo na donošenje konačne odluke o sporovima koji se odnose na građanska prava i obaveze u razumnom roku”* (vidi: slučaj ESLjP od 4. septembra 2002. godine, *Mikulić protiv Hrvatske*, br. 53176/99, 45).

94. Pored toga, Sud ponavlja da pravo na sud kao što je garantovano članom 6. EKLJP štiti i sprovođenje pravosnažnih, obavezujućih sudskih odluka, koje, u državama koje prihvataju vladavinu prava, ne mogu da ostanu neoperativne na štetu jedne strane. (Vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLJP, *Hornsby protiv Grčke*, predstavka br. 18357/91, presuda od 19. marta 1997. godine, stav 40.). Shodno tome, izvršenje sudske presude ne može se neopravdano odložiti.
95. Sud takođe podseća da je ESLJP prihvatio da se „odlaganje izvršenje sudske odluke u razdoblju strogo potrebnom kako bi se omogućilo pronalaženje zadovoljavajućeg rešenja (...) može opravdati u izuzetnim okolnostima“. (Vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLJP, *Immobiliare protiv Italije*, predstavka br. 22774/93, presuda od 28. jula 1999. godine, stav 69).
96. ESLJP je zaključio da „dok se može prihvatiti da države ugovornice mogu (...) da intervenišu u postupku za izvršenje sudske odluke, posledica takve intervencije ne bi trebalo da spreči, poništi ili nepravедno odloži izvršenje ili, još manje, da ugrozi suštinu odluke“. (Vidi: *Immobiliare protiv Italije*, isto, stav 74).
97. U tom smislu, Sud primećuje da su KPA/KAP preuzele inicijativu i da su redovni sudovi doneli svoje odluke o ponavljanju i obustavi postupaka na osnovu primenjivih zakona u vezi sa likvidacijom FMK-a kao DP-a. Međutim, redovni sudovi nisu uzeli u obzir pravne i činjenične aspekte koji su činili deo istorije slučaja, iako su redovni sudovi bili svesni njih i potencijalno bili u stanju da vode slučaj do kraja.
98. Pored toga, Sud primećuje da je od datuma kada je Ustav stupio na snagu, odluka o zahtevu podnosioca za neisplaćene lične dohotke već bila na čekanju devet godina bez donošenja konačne odluke o zahtevu podnosioca. Dakle, slučaj se nastavlja nakon čitavog tog perioda, i uglavnom se nastavlja *sine die*.
99. U stvari, Sud smatra da je podnosiocu zahteva bilo uskraćeno pravo na osnovu člana 6(1) Konvencije da dobije svoj zahtev za isplatu neisplaćenih ličnih dohodaka o kome je konačno odlučio sud.
100. Sud u nastavku smatra da ta situacija nije u saglasnosti sa principom vladavine prava.
101. Shodno tome, Sud utvrđuje da je došlo od povrede člana 31. Ustava u vezi sa članom 6 (1) ESLJP.

(ii) Navodne povrede prava na pravna sredstva

102. Sud podseća da je podnosilac zahteva takođe tvrdio da mu je povređeno pravo na pravna sredstva iz člana 32. Ustava. Međutim, podnosilac zahteva ne objašnjava kako je i zašto osporenom odlukom Apelacionog suda povređeno to pravo.
103. U tom smislu, Sud se poziva na član 32. [Pravo na pravno sredstvo] Ustava koji predviđa:

Svako lice ima pravo da koristi pravna sredstva na sudske i administrativne odluke, koje uskraćuju njena/njegova prava ili interese, na zakonom propisan način.

104. Sud se takođe poziva i na član 13. [Pravo na efektivno pravno sredstvo] EKLjP, koji predviđa:

Svako kome su povređena prava i slobode predviđeni u ovoj Konvenciji ima pravo na delotvoran pravni lek pred nacionalnim vlastima, bez obzira jesu li povredu izvršila lica koja su postupala u službenom svojstvu.

105. Sud smatra da se podnosilac zahteva žali pred Ustavnim sudom jer mu je povređeno pravo na pravosnažnu sudsku odluku u razumnom roku: on se ne žali zato što nije imao delotvorno pravno sredstvo da osigura svoje pravo na konačnu odluku u razumnom roku.
106. U stvari, Sud je utvrdio da je njegov zahtev prihvatljiv, i to jer je iscrpeo sva pravna sredstva na raspolaganju u skladu sa principom supsidijarnosti. Zapravo, Sud je svestan toga da kosovski pravni sistem ne predviđa pravna sredstva za ubrzanje postupaka pred javnim organima, uključujući i redovne sudove, i dobijanje konačne odluke u predviđenom roku. Prema tome, Sud smatra da je u ovim okolnostima sam Ustavni sud jedino pravno sredstvo za podnosioca zahteva da osigura svoje pravo na pravovremenu i konačnu odluku.
107. Sud podseća da ESLjP smatra da “*iako trenutno ne postoji model koji preovladava u pravnim porecima država ugovornica u pogledu sredstava za prekomerno trajanje postupaka, postoje primeri koje proističu iz same sudske prakse Suda o pravilu iscrpljivanja unutrašnjih pravnih sredstava koje pokazuje da nije nemoguće da se stvore takva sredstva i da se efektivno deluje (vidi, na primer, slučaj ESLjP, Gonzalez Marin protiv Španije (dec.), br. 39521/98, ESLjP 1999-VII, i Tomé Mota protiv Portugalije (dec.), br. 32082/96, ESLjP 1999-IX)*”. (Vidi: slučaj Kudla protiv Poljske, br. 30210/96, presuda od 26. oktobra 2000. godine, stav 154).
108. U istom slučaju, ESLjP je u nastavku smatrao da ako se član 13 “*tumači kao da ne može da se primeni za pravo na suđenje u razumnom roku, kao što je garantovano članom 6, stav 1, pojedinci će sistematski biti primorani da podnose žalbe Sudu u Strazburu, koje bi u suprotnom i po mišljenju Suda uopšteno, trebale kao prvo da se podnesu domaćem pravnom sistemu*” (vidi: slučaj ESLjP, Kudla protiv Poljske, isto, stav 115).
109. Sud smatra, kao što je i ESLjP utvrdio, da je “*ispravno tumačenje člana 13 da ta odredba garantuje delotvorno pravno sredstvo pred domaćim organima zbog navodne povrede uslova iz člana 6, stav 1 o suđenju slučaja u razumnom roku*” (vidi: Kudla protiv Poljske, isto, stav 115).
110. Stoga, uzimajući u obzir potrebu da pravosudni sistem Kosova uspostavi pravna sredstva koja obezbeđuju pravovremene odluke, Sud u ovim

okolnostima utvrđuje da nije došlo do povrede člana 32. [Pravo na pravno sredstvo] Ustava u vezi sa članom 13 [Pravo na delotvorni pravni lek] EKLjP.

(iii) Navodna povreda prava na jednakost pred zakonom i opšta načela Ustava

111. Sud već je utvrdio povredu člana 31. (2) Ustava u vezi sa članom 6. (1) EKLjP.
112. Shodno tome, Sud smatra da nije potrebno da ispituje druge žalbe podnosioca zahteva u skladu sa članom 21. [Opšta načela] i 24. [Jednakost pred zakonom] Ustava.

Zaključak

113. Sud primećuje da je Apelacioni sud potvrdio neograničenu obustavu postupka *sine die*. Stoga, Sud smatra da neograničena obustava postupka uskraćuje podnosiocu konačnu odluku o svom zahtevu za isplatu neisplaćenih ličnih dohodaka. Prema tome, Sud utvrđuje da je došlo do povrede člana 31 (2) Ustava u vezi sa članom 6 (1) EKLjP.
114. Sud takođe utvrđuje da u okolnostima slučaja nije došlo od povrede člana 32. [Pravo na pravno sredstvo] Ustava.
115. Sud dalje utvrđuje da nije potrebno da ispituje druge žalbe podnosioca zahteva na osnovu člana 21. [Opšta načela] i 24. [Jednakost pred zakonom] Ustava.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113 (7) Ustava, članom 20. Zakona i pravilom 56 (a) Poslovnika, na sednici održanoj dana 31. maja 2017. godine

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI, jednoglasno, zahtev prihvatljivim;
- II. DA UTVRDI, većinom glasova, da je došlo do povrede člana 31 (2) Ustava u vezi sa članom 6 (1) Evropske konvencije o ljudskim pravima;
- III. DA PROGLASI nevažećim rešenje Ac. br. 949/16 Apelacionog suda od 20. aprila 2016. godine u skladu sa pravilom 74 Poslovnika;
- IV. DA VRATI odluku Ac. br. 949/16 Apelacionom sudu na ponovno razmatranje u skladu sa ovom presudom Ustavnog suda, u skladu sa pravilom 74 Poslovnika;
- V. ZAHTEVA od Apelacionog suda da obavesti Ustavni sud što je pre moguće, ali ne kasnije od 6 (šest) meseci, u vezi sa merama koje su preduzete za sprovođenje presude ovog Suda u skladu sa pravilom 63 Poslovnika Suda;
- VI. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- VII. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20 (4) Zakona;
- VIII. DA PROGLASI da ova odluka stupa na snagu odmah.
- IX. DA POŠALJE kopiju ove presude Sudskom savetu Kosova i Vladi Kosova radi informacije.

Sudija izvestilac

Almiro Rodrigues

Predsednica Ustavnog suda

Arteta Rama-Hajrizi